

FANTOM

kommandó

Apám álmában leesett egy szikláról, s arra ébredt, hogy szúr a bal térdkalácsa, amikor ránézett, csupa vér volt. Sehogy sem akart begyógyulni a seb. A duzzanat lüktetett, fájt, már nem csak a térd sajgott, hanem a láb több pontján is hol kisebb, hol nagyobb szúrások hasítottak a végtagjába. Egyértelműen orvosi beavatkozásra volt szükség. Viszont a kórház is bezárt. Szerencsére apám egyik jó barátja, Bobo orvos volt, a központtól nem messze lakott. Az elhúzódott rendkívüli állapot óta nem láttuk, nem is hallottunk felőle semmit. S miután a telefon nem működött, apám kénytelen volt engem kiküldeni a városba. Édesanyám féltett, de be kellett látnia, hogy nincs más megoldás. Én persze nagyon örültem az újabb missziónak, alig vártam, hogy kiszabaduljak az otthoni zárkából.

Meg kellett várnom az éjszakát, mert nappal feltűnést kelthettem. Indulás előtt végighallgattam a szüleim aggodalmaskodó litániáját, hogy vigyázzak magamra, ne beszéljek senkivel, sehol sem tartózkodjak sokáig, Bobóval is legyek óvatos, nem tudhatjuk, hogy mit váltott ki belőle a háború.

– Vidd magaddal Snoopyt! – javasolta édesanyám. Már-már terhes volt az aggodalmaskodása. Vissza kellett fognom magamban az indulatomat.

– Rendben, legalább ő is kimozdul egy kicsit! – válaszoltam, s közben máris pakolni kezdtem a hátizsákba a fegyvereimet: a baltát, a bicskámot és a könnygázt.

– Vigyél magaddal zseblámpát is, hátha szükséged lesz rá! – szolt apám – Csak ne játszószál vele, ha nem akarod, hogy a sötétben lepuffantsanak!

A sok tanács már kezdett az idegeimre menni. Mit képzelnek, tán taknyos kölyök vagyok, morogtam magamban. A sopánkodásuktól pedig felállt a szőr a hátamon.

Az újabb feladathoz nem a triciklit, hanem a tíz sebességű, kissé lestrapált, ám még mindig kiválóan működő versenybiciklit kaptam. Letakarítottam a vastag port róla, beolajoztam a láncot és a rozsdás fogaskerekeket. A két oldalt megtekeredő kormánytól úgy nézett ki, mintha kos lenne.

Bementem a szűpába a zseblámpáért, Snoppy utánam osont, a lábam körül ólálkodott. Njupadzijának is adtam néhány falatot meg vizet, amit seperc alatt elfogyasztott. Megsimogattam, a patkány szőre sokkal durvább volt a kutyáénál. Erős anyagból gyúrtak,

szóltam hozzá, te is velem jössz, szükség lehet a csonttörő fogaidra, majd a hátizsákomba csúsztattam.

A torlaszok elpakolása után a kapunál először Snoopyt engedtem ki, ellenőrizze a te repet. Miután mindent rendben talált, kitoltam a versenybiciklit. Apám a hátam mögött csendben, a fájdalomtól sziszegve rakosgatta vissza a torlaszokat. Nem szólt utánam, sán tikálva igyekezett vissza a házba.

A rossz beton miatt nem tudtam zajtalanul végigtekerni az úton. Néhány magánház ablaka mögül apró fények villantak elő a zörejekre. Nemsokára a vasúti átkelőhöz értem. Ahogy átzörögtem a vasúton, jobb oldalról fénypászma világított meg. A fenébe, észrevet tek, tízesre váltottam a sebességet, hangosan kattogott a lánc a fogaskerekeken, úgy teker tem, ahogy csak tudtam, be a vasúton túli parkba. Úgy tűnt, sikerült megszökni, senki sem üldözött. Egyedül Snoopy követett hűségesen, pofája egészen eltorzult a kimerítő fu tástól. A parktól nem volt messze a sárga vizes kút, egyenesen oda tekertem.

A kútból a víz változatlanul folyt a föld mélyéből, sistergő hangja életet vitt a népte len környezetbe. Leszálltam a bringáról, a csap alá nyújtottam a kezem. Először Snoopy ivott a tenyeremből. Utána következtem én, aki a kutyához hasonlóan alig tudtam betel ni a kénes vízzel. Miután Njupadžija is kortyolt valamennyit a tenyeremből, elindultunk. Útközben eszembe jutott, hogy Bobótól nem messze lakik Lópata. Rákanyarodtam a kút tal párhuzamos útra, mely az utcájába vezetett.

Jól esett újra látni a régi kertés házakat. Előttük alacsonyabb meggy- és szilvafák so rakoztak, melyeket időnként jegenyefenyők vagy bokrok váltottak. Nyár eleje volt, ezért már piroslottak is a meggyek, itt-ott az érettebbje lehullott. Majdnem mindegyik ház ka puja és kerítése vasból készült, szépen megmunkált darabok voltak. Némelyiket a nagy tatám tervezte és készítette, aki híres mester volt a maga idejében. Főleg a virágmotívu mos kapukról jutott eszembe, hogyan görnyedt hegesztőpisztollyal és védőpajzzsal a vas szerkezetek fölé. Egyszer pont hegesztés közben vakult meg az egyik szemére, mivel sie tett, s nem használta sem a pajzsát, sem a hegesztőszemüvegét, a hegesztés során pedig egy szikra egyenesen a bal szemébe talált. Mamám mesélte, hogy nem is jajgatott, hanem ösz szeszorított foggal bekötötte a szemét, majd elbiciklizett az orvoshoz. Nem nagyon ked velt, mégis megfogadtam magamban, én is ilyen szívósan viselem majd a fájdalmat. Még jóval a háború előtt elvitte a rák, két évvel a nagymamám után, a szomszédok szerint nem bírta elviselni a magányt.

Lópataék háza egy régi, polgári korszakot idéző épület volt. A nagy ablakok között a krémszínűre meszelt falból kissé kiemelkedő, szecessziós tulipánminták tekeregték. A nagy kék vaskaput a nagytatám tervezte és készítette. A kapu két nagy részre volt osztva, mind egyiket két-két nagyobb négyzet díszített, melyekből egymást keresztező átlók dudorodtak ki. A kapu tetejének mintázata illeszkedett a fal szecessziós tulipánjaihoz. A kiugró ablak párkány alatt fél méterrel vastag világosbarna falsáv érintkezett a repedező, szürke járdá val. Míg korábban, a zenekarozásunk idején Lópata hangos zenéje, most csend fogadott a háznál. Biztos elmenekültek, gondoltam lemondóan. Aztán egy pillanatban tompa puf fanást éreztem az egyik ablaknál. Közelebb mentem. Az ablakon a redőny láthatólag fél úton beakadt. Még a háború előtt elromlott, de Lópata szülei mindig halogatták a javítást. Szinte kigúvadt a szemem, annyira igyekeztem belesni a szobába, de semmit sem tudtam kivenni a homályból, így csak hallgatóztam. Odabentről halk hangfoszlányok szűrődtek ki. Lópata valami dalt dúdolt. Aztán egyre hangosabb lett.

A falnak támasztottam a biciklit, majd felálltam a vázra, hogy bekopogjak az ablakon.

– Hé, Lópata! – kiáltottam teli torokból.

– Te vagy az, Spenót? – kérdezte.

– Ki más? – kiáltottam megkönnyebbülten. – Engedj be! – kiáltottam türelmetlenül.

– Engedjelek... be? De... Nem. Nincs értelme az egészsnek, hamarosan szétlövök az egész várost. Inkább tűnj el innen.

– Nem hiszem el, hogy te is bevitted ezt a baromságot! – toporzékoltam a biciklin.

Snoopy nyüzszíteni kezdett.

Rövidesen mozgást hallottam, majd trappolást, végül kattant a zár a nagy kék kapun. Lópata óvatosan körbenézett. Snoopy ujjongott. Lópataával végigmértük egymást.

– Te meg mi a tökömet keresel itt ilyenkor? – szólalt meg végül Lópata.

A barátom keveset változott külsőre. Kicsit hosszabb volt az egyenes szálú barna haja, látszott, hogy saját magának vágta le, az állán zsenge pihék jelezték kamaszkorát, nagy orra pedig kiugrott arcából, mintha árboc lenne. Betoltam a biciklit, Snoopyt az udvarban hagytam őrködni. Bent a házban, a sötét folyosón folytattuk a vitát. Közben valami édeskés szag csípte az orromat, igyekeztem nem tudomást venni róla.

A konyhában Lópata anyjának dermedt testét láttam. Az asztalnak borult. Már napok óta halott volt. Feje körül szanaszét gyógyszerek. Szinte mart a bomlás édeskés-savanykás szaga. Ez a bűz különbözteti meg a megmerevedett halottakat a szagtalan szobroktól vagy a templomos viaszbábuktól. Ugyanakkor, míg a szobrok s a bábok az életszerűsége törekszenek, addig Lópata anyja, vagy legalábbis, ami belőle megmaradt, tárgyzerűnek hatott, akárcsak az a sok töltényhüvely, melyeket a legelőn találtam, miután a tartalékos gyalogos katonák befejezték a gyakorlatozást. Az egykori személyiségnek csak a nyomait lehetett észlelni, a vonásokban, de már sehol sem lehetett látni azt a valamit, ami az egykori embert alakította.

– Tegnap végzett magával. Nem volt erőm eltemetni – szólt komoran Lópata.

– Édesapád?

– Eltűnt. Két hónapja, hogy elment vízért, azóta nem láttuk.

– Nem mentetek utána?

– Féltünk – válaszolta Lópata, s elfordította arcát.

Egy darabig nem szóltunk egymáshoz. Aztán feszengeni kezdtem, s anélkül, hogy megkérdezném, odaléptem anyja holttestéhez, a hóna alá nyúltam, ki akartam vinni, hogy eltemessem. Lópata látta, hogy mire készülök, de nem állt fel a székéről, magatehetetlenül, némán nézte végig, amint küszködök a nehéz testtel. Szeme kimerevedett, szája lebiggyedt, mintha nyúlni akarna, leszakadni az arcáról.

A biciklitároló közelében találtam egy ásót. Elkezdtém ásni a kerti fa alatt. A föld kemény volt, száraz, szinte törni kellett a szerszámmal. Időnként a barátomra néztem, aki úgy figyelte a jelenetet, mintha belőle szakították volna fel a göröngyöket. Levettem róla a tekintetem, mert csak fékezett, mintha nem akarta volna átadni a földnek édesanyja holttestét. Ahogy mélyebbre értem, a nedvesebb rétegekhez, könnyebben ment az ásás. De még így is úgy tűnt, sohasem végzek. Amikor végre sikerült egy megfelelő méretű gödört ásni, először egy fekete nejlonszákba, majd a gödörbe csúsztattam a hullát. Lópata arca egyre merevebb lett, mintha a testébe zárta volna anyja halott szellemét, s az most ki akar törni onnan, a fia pedig erővel visszafogja.

– Most már vége – igyekeztem kizökkenteni.

– Gyújtuk fel a házat – nyögte rekedten.

Hülye fejvel nem is számoltam azzal, hogy Lópatát megviseli majd anyja eltemetése, beléje karoltam, bementünk a szobába. Összepakoltam a hátizsákjába a legfontosabb holmiját, a bendzsóját is mellé raktam.

– Velem jössz, nem maradhatsz itt egyedül. Először elugrunk az orvos Bobóhoz – szóltam.

Lópata alig regisztrálta a történéseket. A konyhában kinyitottam a szekrényajtókat, valami töménytet kerestem, hogy kizökkentsem Lópatát. A depresszióra, bezárkózásra egyébként korábban is hajlamos volt. Az alsó fiókból előkerült egy kis pálinkás üveg. Megszagoltam: Barack. Ráerőszakoltam a barátomra egy kortyot, amitől kicsit felélénkült.

– Hol a biciklid? – kérdeztem a vállát rázva. Rám nézett, majd a kert végébe mutatott.

– Kulcs?

Lópata elővette zsebéből a kulcscsomóját, kiválasztotta a tárolóét, s a kezembe nyomta. Elindultam a kert hátsó, gazzal telenőtt részébe. Kizártam a vasajtót, a félhomályban is látszott, hogy hónapokig nem nyúlt senki sem a biciklihez, a gumik teljesen le voltak eresztve. A polcra előkaptam a pumpát, majd nekiláttam. A pumpa ritmikus, halk, sziszegő hangja odacsalta barátomat. Kicsit magához tért. Végül kitoltam a fekete kerékpárját, sárhányó és csomagtartó nem volt rajta, a barátom mindig is vonzódott a hanyag eleganciához.

Bobo alapvetően nyugodt természetű volt, magas növésű, széles homlokú óriás. Szabadidejében ezeremesterkedett a ház körül, mindig kitalált valamit, hogy mit kéne éppen megjavítani. Felesége irodalommal foglalkozott, de sohasem vitte tovább a helyi lapoknál, igazából nem is voltak komoly ambíciói, megelégedett a kisvárosi tanár szerepével. Volt egy miómája, utána meddő lett.

Egy szürke utcában laktak, mely tele volt kocka-, illetve téglalakházakkal, fa szinte sehoh. Amikor Lópatával megközelítettük a kertes házukat, teljesen megfélekedtem az óvatosságról, bátran bekopogtam a lehúzott redőnyön. Nem érkezett válasz. Megismételtem a kopogást.

– Ko je? – kiáltotta odabentről Bobo.

– Ja sam, čika Bobo!

Csend. Aztán az ablakrésen megjelent egy szempár.

– Pa to si zbilja ti! Otkud tebe u ovo doba noći? – csodálkozott Bobó. Utána eltűnt, majd kisvártatva kinyitotta a kaput. Amint meglátott, átölelt a nagy testével, alig kaptam levegőt. Édeskés testszaga volt, talán túlságosan is édes, mintha erős kölnivel hintette volna be magát. Bemutattam neki Lópatát és Snoopyt, valamint Njupadžiját is. A nyúlánk testű patkányon jót röhögött, olyan, mint egy lesoványodott malac, gúnyolódott, de miután mindig is elfogadta a bogaras dolgaimat, békén hagyott, nem piszkált miatta. Azt javasoltam, én majd magyarul beszélek, hogy Lópata is értse, miről van szó, mert ő nem tud egyetlen szláv nyelven sem, Bobo és felesége pedig értik, ha nem is beszélnek magyarul. Mire beléptünk a házba, Bobónak már röviden felvázoltam apám helyzetét. Snoopy kint maradt őrködni a bejárati ajtó előtt.

Felesége előcsoszogott a hálószobából. Döbbenetesen megváltozott, vagy harminc kilót fogyott, szemei beestek, úgy nézett ki, mint egy zombi. Amikor átöleltem, olyan érzésem volt, mintha csontvázat fogtam volna át. Hirtelen meg is ijedtem ettől az öleléstől, mintha magába akart volna temetni, nem is értettem, hogyan tud egy ennyire összeesett test így szorítani. Amilyen gyorsan csak tudtam, kihúztam magam Vera karjaiból, el is löktem kissé magamtól. A nő hátrébb húzódott, majd bezárkózott a szobájába. Bobo úgy tett, mintha mi sem történt volna, pedig világos volt, hogy mindent észlelt. Meg akartam kérdezni, mi történt Verával, de Bobo, mintha meg sem hallotta volna a kérdésemet, hirtelen ki-be nyitogatta a konyhaszekrény fiókjait, széles és gyors mozdulatokkal, akárha fiókokba akarta volna zárni a levegőben érezhető kérdéseket, gondolatokat. Végül a nappaliból előszedte az orvosi táskáját, melybe kötszert, injekciótűket, kenőcsöket, gyógyszeres üvegcskéket rakott, utána átöltözött. Miközben várakoztunk rá, észrevettük, hogy a nappali dohányzóasztalán levő kis fekete magnóból zene áradt. Elemes magnó volt, Bobo a rendkívüli állapot bevezetése előtt rengeteg elemet vásárolt össze, így a legszükségesebb elektromos eszközeik működőképesek lehettek egy darabig. A magnóból valami komolyzene szólt, de nehezen tudtam kivenni, miféle zeneszerzőtől, ugyanis a szalag annyira elnyúlt, hogy az egykori hangokból hamis és hosszított változatok nyivákkoltak csak. A zene így olyan rágóra hasonlított, melynek rég felszívódott az íze.

Amikor beléptünk a szobába, Bobo fontoskodva mondta, hogy mit hallgattak, Bachtól a Fuga művészetét. Spirálszerű hangörvénylés lehetett eredetileg, ám a kazetta mostani állapota miatt a zongorahangok eltompultak, az egész valami nyúlós pokolra emlékeztetett. Lópata egy idő után azt mondta, ez a zene pillanatokra olyan, mintha macskát nyúznának farkánál fogva, máskor pedig mintha égi harmóniák járnák át. Hangosan felröhögtem. Közben felfigyeltem a kazettadobozra a magnó mellett, a piros háttéren nagy fekete betűs BASF felirat díszelgett, alatta kisebb betűkkel a „normal” jelzés. Egy időben én is rengeteget vásároltam belőle, a rádióműsorokból másoltam le a legújabb slágereket. Most azonban teljesen jelentéktelen tárgynak tűnt az asztalon.

Vera közben előbújít a szobájából, odalépett a fotelben ülő Bobóhoz, kigúvadt szemekkel figyelt minket.

– Niste li vi možda špijuni? – kérdezte gyanakvóan.

– Miféle kéme? Odakint nincs semmiféle háború! – vágtam rá idegesen.

– Bobo, ovo je sigurno zaseda, izručite te neprijatelju! – kiabálta hisztérikusan a konyhában sürgölődő férjének.

Apám miatt jöttünk, hajtogattam.

Bobo a konyhából egy feltöltött injekcióval jött vissza a nappaliba. Beadagolta Vera karjába a szert, amitől perceken belül elernyed, szeme elmerült távoli, ismeretlen világokba.

– Morfijum – mondta keserűen Bobo.

Megérintettem nagy barátom karját, azzal próbáltam vigasztalni, hogy nemsokára vége ennek az ostobaságnak, majd látni fogja, odakint nyoma sincs a háborúskodásnak.

Bobo távolságtartóan nézett rám, majd tört magyarsággal válaszolt:

– Majd látni meg. Most segíted apa.

Bobo erőlesen lebeszélte minket arról, hogy mi is vele tartunk. Attól félt, nagyobb fel-tűnést kelthetünk hármában. És Verára is vigyázni kell, nem hagyhatja egyedül. Amiatt pedig ne aggódjak, hogy szüleim kiakadnának, majd ő elmagyarázza nekik, hogy miért kellett itt maradnunk. Miután meggyőzött minket, felült a kerékpárjára, s útnak indult.

Kettesben maradtunk Lópataival, a közben elaludt Vera mellett átbeszéltük az éjszakát. Teljes sötétben, mert nem tudtuk, hol tárolják a gyertyákat. Lópata elújságolta, hogy Darázs mindjárt az elején lelépett. Külföldi rokonai segítették ki, állítólag elég sok pénzt fizettek a határőröknek, hogy kiengedjék. Azóta semmi hír róla. Irigy voltam rá, kétségtelenül jól elvan, mindenhol feltalálja magát, mindig is könnyedén váltott, talán már új zenekara is van, új barátai, új sikerei, minket pedig szépen el fog felejteni, mint valami rossz álmot. Utána Szikére terelődött a szó, biztosan nehezen viseli a zenekar hiányát, amióta ismertük, mindig valami bandával lógott, állandóan püfölte otthon a bőrt, amitől szülei gyakran frászt kaptak. Hiába zárták rá rendesen a garázsajtót, Szike titokban másolatott magának kulcsot, amikor már nem kapott levegőt a füledt kis helységben, kinyitotta az ajtót, hangos csörömpölését az egész környék hallotta. Karakán egyéniség volt, nem tágított attól, amit a fejébe vett. Egyedül a pattanásai készítették ki, folyton kenegette őket. Sokszor össze is verekedett, ha piszkálták a ragyái miatt. Ha valaki most meg is támadná, nem csodálkoznék, ha otthon a túlbuzgó szomszédok koponyáin dobolna, mint valami emberevő bennszülött. Noha ki tudja, tán ez a levegőtlen bezárkózás őt is kifordította magából. A városból nem lehet csak úgy kijutni, mint a garászból. Lópata azt állította, még a háború első napjaiban találkoztak párszor, apja teljesen becsavarodott, a fejébe vette, hogy mivel alacsony növésűek, meg kell erősödniük, ezért napi rendszerességgel body buildingeztek. Amikor egyszer betoppant hozzájuk, anyja éppen a sípot fújta az udvarban, ahol Szike apjával testhez tapadó rövidnadrágban és trikóban emelgette a téglákból, kövekből összetákoltsúlyokat.

Lópata hiába szólt hozzájuk, úgy edzettek, mint a fanatikusok, időnként Szike letette a téglákat, s a házfalnak támasztott tükörben nézegette a karizmaikat. Miután többször is így talált rájuk, Lópata úgy döntött, többé nem látogatja őket, minek, úgysem hallják, mit mond nekik. Szóval Szike bilder lett, csodálkoztam, nem értem, hogy hagyhatta ott a dobokat, de legalább nem öngyilkosságon jár az eszük. Majd Lópata néztem, nem engedett be magához, a tekintete zárt volt. Míg néztem, olyan érzésem volt, egy betonfúró sem lenne elég, hogy áttörje ezt a hideg falat.

Egészen más volt az elképzelése arról, hogy mit jelent az önkéntes halál. A sorsod fölötti uralom, szögezte le ellentmondást nem tűrően. Amikor pedig azzal jöttem elő, hogy ez menekülés, kinevetett, moralizáló kotkodácsolás, gúnyolódott. Próbáltam másra terelni a szót. A háború gyártásáról beszélgettünk. Lényegi meglátásaink nem voltak, kémfilmes összeesküvés-elméleteket gyártottunk, ám a végén mindig hiányzott valami. Hiányzott a háború. Pontosabban az ország elpusztításának racionális magyarázata. Ahhoz látni kellett volna, hogy pontosan mi zajlik. Viszont a mostani helyzetben hírzárlat volt, a média csak a háború előkészítésében játszott szerepet. Azóta semmi konkrétum nem derült ki. A jelenlegi helyzetet sehogy sem tudtuk meghatározni, ennél fogva lövésünk sem volt, hogyan változtathatnánk meg. Minél többen kikerülünk ebből a börtönrácsos cirkusz-ból, ennyi. Csak azt nem láttuk, hova kerülünk ki. Ám ezzel a részletkérdéssel már nem

pepecseltünk. Szóba került az apokalipszis bibliai forgatókönyve is. Lópatát ez hidegen hagyta. Én azonban sokszor fantáziáltam a végpusztulás isteni tervezetén.

Amikor felébredtem, Lópata még aludt mellettem. Dél körül lehetett, a nap erősen tűzött, legalábbis erre következtettem a redőny résein betűző, a falakon világító fényfoltokból és a hőségéből. Körbenéztem a szobában, Vera sehol. Az ágygal szemközt lógó nagy tükörre néztem, szép világosbarna fakerete volt, régi darab lehetett. Felálltam, a tükör alatti fekete, bordás ajtajú szekrényen találtam fésűt, megfésültem a kócos, hosszú fekete hajamat, közben a fésű többször megakadt az összeragadt tincsekben. Nézegettem magam a tükörben, a dudorodó ádámcsutkámat, megvakartam a lapos orromat, már nem zavart úgy, mint gyerekkoromban, amikor folyton bokszolni akartak velem, mondván, az orrom annyira lapos, nincs is benne csont, így bárki a kedvére püfölheti. Mások viszont a kövérségem miatt piszkáltak, amit nagy nehezen tudtam csak leküzdeni. Néhány ilyen alkalommal visszaütöttem, keményen megvontam a határaitam, s az osztálytársaim nem bántottak többé. Régen volt, tán igaz sem volt, gondoltam magamban, majd copfba kötöttem a hajam, kidörzsöltem szememből a csipát. Lópata közben ébredezni kezdett, hangosan nyújtózkodott. Először nem tudta, hol vagyunk. Ha idegen helyen ébred, gyakran rátor a félsz. Pár perc után, amikor felfogja, hol van, hogy került oda, elmúlik az egész. Azt álmodta, hogy rablótámadás áldozatai voltunk, Verát megkínózták, majd eltették láb alól, mert nem árulta el, hová rejtették el a megtakarított pénzüket. Folytatni akarta, de nyikordult az ajtókilincs.

Benyitott Vera. Olyan volt, mint egy lidérc, a ruha szinte lógott a vézna testén. Mozgása lassú volt és kimért. Óvatosan közeledett az ágyunkhoz, nehéz testszaga belém tolakodott, marta az orromat. A félhomályban arca sápadtan világított, az izzadságcseppek megcsillantak a redőnylyukakon beszűrődő fénytől, akárcsak a karikás szeme elé lógó zsisros, kócos hajtincsek.

– Gde ste sakrili moj lek? – sziszegte.

Az ijesztő jelenségtől hátrahőköltem, Vera azonban egyre hangosabban követelőzött.

Lópatával feszülten figyeltünk, vártuk a dühkitörést. Ám Vera remegni kezdett, a földre kuporodott, köhögött, fázom, fázom, takarjatok be, hajtogatta. Lópata lehúzta az ágyunkról a barna takarót, ráterítette az asszonyra. Megérintette a homlokát, tűzforró volt. Én addig a konyhában próbáltam előkeríteni a morfiumot, de sehol sem találtam. Helyette borogatást hoztam, hátha az csillapítja a lázát. Közben Vera eszméletét veszítette, mondta Lópata az asszony mellett guggolva.

Fél óra múlva Bobo benyitott a kapun.

Snappy hangos ugatása jelezte a közeledtét. Amikor a férfi végre a hálószobába ért, s meglátta a földön heverő asszonyát, velünk kezdett el kiabálni. Azt hitte, letámadtuk a feleségét. Tiltakoztunk, hogy nem így volt. Az óriás Bobo ismét végignézett a szobán, majd sóhajtozva hajolt le a feleségéhez. Lemérte a pulzusát, még élt. Felpofozta, amitől a nő magához tért, össze-vissza beszélt, majd reszketni, s ütlegelni kezdte a férjét gyenge kezével. Bobo gyorsan előkapta a morfiumot a táskájából, beadagolta feleségének, amitől az percekben belül lenyugodott. Addigra mi lemásztunk az ágyról. Bobo karjaiba emelte, majd az ágyra fektette, s betakarta Verát. A látvány olyan volt, mint egy torz lakodalmas jelenet, ahol a vőlegény a karjaiban viszi az ágyba jegyesét.

A nappaliba mentünk, hogy ne zavarjuk Vera szintetikus álmát. Bobóból pálinkaszag áradt. A fejét fogva lehuppant a régi fotelbe. Iszonyatosan másnapos volt. Egész éjjel ittak apámmal a régi szép idők emlékére. Amikor délelőtt felébredt, nem hallgatott szüleim aggodalmára, hazaindult, mert tudta, Verának kell a szer. Érdeklődésemre Bobo elmondta, kisebb műtétet hajtott végre apám térdén, ki kellett fakasztani a gennyzsákot, ugyanakkor ne aggódjak, semmi komoly baj nincsen, hat hétig kell majd átkötözni a sebét. Hat hét, gondoltam magamban, addig tudok apám helyett kijárni a városba, felkeresni a ba-

rátáimat. Bobo valami fontos dolgról is beszélt a szüleimmel, főleg anyámmal, de anynyira berúgott, hogy tökéletesen elfelejtette, miről is esett szó. Az is kérdéses, egyáltalán beszélt-e anyámmal bármiről, esetleg nem valami korábbi emlék furakodott most a piától megkínzott agyába. Mindenesetre megígérte apámnak, hogy még ma hazaküld fertőtlenítő betadinnal. Rákérdeztem, elmondta-e apámnak, hogy még ma hazaküld fertőtlenítő betadinnal. Rákérdeztem, elmondta-e apámnak, hogy Lópata is velem van. Bobo már nem emlékezett erre az apróságra. Két nap múlva úgylis találkozunk, mert rá kell néznie apám sebére. Arra a kérdésre pedig, hogy mi okozhatta apám sebéét, Bobo vállat vont, apád váltig az álmra esküszik, mondta, s ha ez igaz, akkor én a helyében igyekeznék minél kevesebbet aludni, majd lassú mozdulatokkal masszírozni kezdte a másnapos fejét.

A visszaúttal megvártuk az estét. Bobo délutánig horpasztott a nappali foteljában. Ugyanazok a bútorok voltak a nappaliban, mint amiket gyerekkoromban láttam. A fekete-fehér tévé egy nagy sötétbarna szekrény közepén állt. A vitrinekben régi, nagyszülőktől örökölt porcelánfigurák, hófehér anygalkák és törpék, gyerekként sokat játszottam velük, az egyik anygalkát el is törtem véletlenül, de Bobo nem haragudott meg rám, csak annyit mondott, nem is kellett az a szárny az anygalka hátán, fölösleges teherként cipelte, most sokkal könnyebb lesz, s nekem adta a törött porcelánfigurát. A legkedvesebb játékaim között tartottam, míg egy napon el nem cseréltem egy marék üveggolyóra. Nem tudom, mi lehetett a törött szárnyú anygalka további sorsa.

Lópátával körbenéztünk a konyhában, én még a padlásra is felmásztam. Anyám szerint már kölökként is szerettem kutakodni a vendégségben, kihúzogattam, majd kipakolgattam a fiókokat, anyám hiába szólt rám, hogy hagyjam abba. Szerencsére a szüleim barátai elnézték ezt az első kleptomániának tűnő tulajdonságomat. Viszont sohasem vettem el semmit, inkább csak a kíváncsiság hajtott, rejtett kincsek után kutattam, szokatlan tárgyakat nézegettem. Különösen a gyűrűs dobozokat szerettem, azokban sokféle díszes ékszer volt. Vagy a varrókészletet, élvezettel választottam szét a kisebb-nagyobb méretű tűket, a különféle színű tűpárnákat, cérnákat. De legjobban a régi gyűszűket imádtam. Mamámnak volt egy mintás darabja, ő is édesanyjától kapta örökül. A gyűszű nagyobb, lyukacsos felülete alatt szépen stilizált, virágos minták voltak, olykor úgy láttam, a virágok igazából szemek, melyek mintha azért lennének ott, hogy figyeljék a varrásmintát. Sokat játszottam ezzel a gyűszűvel, a képzeletemben hol sci-fi templom volt a henger alakú ezüst tárgyacska, hol pedig indián sátor. Most is előbújt belőlem a gyűjtőszenvadély, a varrós készletet kerestem Bobóék konyhájában, de miután nem találtam, felmásztam a padlásra.

Míg én a padláson kurkásztam a használhatatlan lomok, poros szoknyák és lejárt divatú férfinadrágok között, Lópata a konyhában elővette a bendzsóját, halkán pöntyögött. Én odafönt megtaláltam Vera varrós dobozát, de sajnos nem volt benne gyűszű, így némi kutakodás után elindultam vissza. Egy darabig az elhanyagolt udvart figyeltem, Snoopy fejét simogatva, de a fokozatosan hangosodó zene odacsalogatott a barátomhoz a konyhába. Leültem Lópata mellé, s hallgattam a bendzsót. A barátom nem pattogós countryt játszott rajta, inkább valami lassú, pszichedelikus blues-ra emlékeztetett a játéka.

Lópata az egyik kedvenc dalát dúdolta, de úgy, mintha ott sem lennék. Nyilván nem a közönség, hanem a maga kedvéért zenélt. Nem is ének volt ez, hanem inkább sóvárgás:

Sometimes I feel
like a motherless child,
and sometimes I feel
like a motherless child
A long... long way... from home.

A barátom mindvégig csukott szemmel énekelt. Az utolsó hangot elnyújtotta, az angol „home” vonyításra emlékeztetett. Amikor befejezte, lassan kinyitotta szemét. Megrezzent attól, hogy mellette ültem, de nem szólt semmit, hanem gondosan elpakolta a hangszerét a fekete vászontokjába. Odament a csaphoz, hátha van víz. Szerencsére volt, töltött magának egy pohárba, majd nekem háttal megkérdezte, hogy nekem is töltsön-e eggyel. Megköszöntem. Miután megittuk a vizet, Lópata félénken rám tekintett.

– Tetszett? – kérdezte, majd jobb kezével megdörzsölte orrát. Bólogattam, igazán megérintett a zenéje. És örültem ennek az apró gesztusának, mely tőle teljesen szokatlan volt. Lópatát teljesen hidegen hagyta a lemezgyűjtési mánia. Szerinte minden gyűjtés a halál-félelem egyértelmű jele, mintha a gyűjtő az időtől próbálna megmenteni valamit, de úgy, hogy mindent magának akar megkaparintani. Nem értettem vele egyet, a fejéhez vágtam, hogy ő is gyakran felvételekről megismert dalokat énekel. A zenegyűjtésben kiemeltem a kényelmet, hogy bármikor meghallgathatom azt, amit akarok. Igaz, a saját lemezgyűjteményem messze nem akkora, mint Pajóé, a város legendás lemezlovasáé. Majd az inspirációról beszéltem, hogy számos felvételtől nyertem ötletet a saját zenei témáimhoz, illetve a hétköznapi túléléséhez. Most hallgasd meg a gyűjteményed értékes darabjait, ha tudod, vágott vissza kuncogva Lópata. Igazából a rendkívüli állapot bevezetése óta eszembe sem jutott a kollekcióm, nem is hiányzott egyáltalán.

Fokozatosan közeledett az este. Bobo felébredt, Vera is mozgolódott már a másik szobában. Amikor az asszony feltápáskodott, kipihentebbnek látszott, s ami a legfurább, semmire sem emlékezett abból, hogy ránk támadt. Mintha egy másik személyiség lett volna a morfiumadag után.

Miután összeszedtük a motyóinkat, Bobo kikísért minket a kapuhoz, majd azzal köszöntünk el egymástól, hogy tartjuk a kapcsolatot.

Útközben Lópatát győzködtem, hogy át kéne venni az uralmat a városunkban. Barátom nem rajongott túlzottan világmegváltó eszméért, önzően csak a saját kiszabadulását tartotta a legfontosabbnak. És különben is, ha netán sikerül néhány emberben gyanút ébreszteni a hivatalos állásponttal szemben, még mindig ott a hadsereg, mely nem minket fog szolgálni.

Ahogy letértünk a zöldfás főútról, a park felé vettük az irányt.

A kis városi parkban érett gránátalmák heverték szanaszét a földön. A holdfény megvilágította vastag zöld héjukat. Kisebb koromban gyakran játszottam velük. Amikor kettévágtam őket, a piros magvak rubinkövekként csillogtak a napfényben. Szétnyomtam a magvak húsát, és kicsordult a vörös lé, ezért sokáig véres almáknak hívtam a gyümölcsöt.

Snoopy miatt többször meg kellett állnunk, mert hol ezt, hol azt a bokrot szagolta vagy jelölte meg. Ha nem sűrgetjük, órákra eltűnik a sötétben a tobzódó szagok közt, ezért folyton szem előtt tartottam. Így viszont lassan haladtunk.

A park közepén ott állt a gyermekorvosi rendelő fehér épülete, kiemelkedett a magas fák gyűrűjéből, a holdfénytől pedig kékekesszürke fénnel világított. Kisebb koromban féltem az épülettől, mindig az injekciózásra emlékeztetett.

Közben nem is sejtettük, hogy a fák mögül valaki les ránk.

Egy női hang szólalt meg. Hiába forgolódtunk, a lány nem került elő. Végül egy sudár fa gazdag lombozatából susogást hallottunk. Mint egy erdei manó, pillanatok alatt leslisszant a fáról. Arca maszatos volt, ruhája szakadt, vörös, hosszú a haja. Lépésről lépésre közeledett felénk. Snoopy morogni kezdett, csitítottam. A barna szeplős lány körbejárt minket, alaposan végignézett rajtunk. Az ő testszaga volt az első, ami nem volt émeletlyítő. Nyers volt, de nem bűdös. Ő is körbeszimatolt minket, amikor pedig közelebb lépett hozzám, elfintorodott, majd hangosan felnevetett.

– Na mi van, tán kivágták a nyelveteket?

Barátom zsebre dugta a kezét, szinte terpeszállásba vágta magát, így próbált férfias keménységet felvenni. Én meg ügyetlenül matattam a jobb lábammal a porban, mintha nem is hallottam volna a kérdést. Snoopy vakkantott.

– Hozzátok képest ő legalább nem fél tőlem, s érti, mit mondok. Anikó vagyok, ez az én területem. Téged pár napja is láttalak, rád világítottam a lámpámmal, de megijedtel tőlem, elhúztál a bicikliddel – mondta, majd lehajolt és kinyújtotta jobb kezét a kutyám orrához. Néhány szimat után Snoopy engedte, hogy megsimogassa.

Anikó elmesélte, hogy egy napon megjelentek náluk a katonák, szüleit a kamionba terelték, azóta nem látta egyiküket sem. Ő a padláson rejtőzött. A szomszédok látták a szülők elhurcolását, rá pár nappal betörtek, elvittek minden mozgathatót. Attól a naptól kezdve új otthont keresett magának, így került ide a parkba.

– Nem tartasz velünk? – mondta ki helyettem Lópata.

A lány körbenézett, a fákra, a romos játszótérre, végül hosszabban a gyermekorvosi rendelőre.

Amikor beléptünk a házukba, anyám nagyon megörült nekem, szinte megfojtott karjaival ölelés közben. Apám a háttérből figyelt minket. Igyekeztem megnyugtatni szüleimet, hogy megbízhatnak Lópatában. Azt kamuztam nekik, hogy éppen a kétfejű kútról biciklizett hazafelé, amikor találkoztunk. Szülei közvetlenül a háború kitörése előtt eltűntek, egyedül akarta vigyázni a házát, csak időközben a helyzet elmérgesedett, ezért gondoltam, hogy talán jobb lenne neki is, ha hozzánk költözik. Győzködtem szüleimet, hogy milyen jó lesz ezután a barátommal együtt menni a vízért, így nagyobb biztonságban lehetek, és többen is örködhetünk itthon, olyan munkákat is elvégezhetünk, amit apám a sebe miatt képtelen még egy darabig. Végül a szüleim engedtek.

A vacsora babkonzerv volt, több napos, száraz kenyérrel, mert áramhiány miatt csak ritkán tudtunk kenyeret sütni. A sarki pék friss kenyere már rég a múlté, nosztalgiánk egyik forrása lett. Kutyánk is kapott kajamaradékot, amelynek felét a patkánynak adtam, mely időközben egyre testesebbé, erősebbé vált. A vacsora után nem beszélünk sokat, az asztalon hagytuk a táányérokat, üres konzerveket, úgy vonultunk a szobába.

Ezen az estén nem örködtünk. Kimerülten zuhantunk a kanapéra, percekben belül már horkoltunk is. Apám egyedül virrasztott reggelig, amikor felváltottuk az őrhelyén.

Lópata a nappaliban, én a gyerekszobában örködtem. Barátom a szélmalmost emlegette, menjünk oda, hátha nem fosztották ki teljesen, s találunk lisztet az itthoni kenyérsütéshez. Régen jártam ott, ezért örömmel rávágtam az igent.

Reggelire cukros kenyeret ettünk. Erre a finomságra még a nagyszüleim tanítottak minket. A második világháború után nagy szegénység volt, a gyerekek többek között cukros kenyeret ettek. Az egyszerű recept nem változott azóta sem: a több napos, száraz kenyeret vízzel leönteni, majd egy kanál cukorral megszórni. S noha a szüleim nagykorukra már kinőtték a szegénységet, az ország épülőben volt, a cukros kenyér receptjét, mint valami családi örökséget, megőrizték az esetleges ínséges napokra. Legtöbbször a sárga vizet használtuk ehhez. Most is azt öntöttük a kenyérre. A kaját a konyhában fogyasztottuk el. Ropogott a cukor a számban, elteltem a puha, nedves kenyér édes ízével.

Azt javasoltam Lópatának, ne áruljuk el szüleimnek Vera történetét, mert a végén még emiatt nem engednek ki a házból. A barátom némán bólintott, majd hamar behabzsolta a kenyeret. Míg az ujjait nyalogatta, arra biztatott, ne teketóriázzak, az első alkalommal dugjam meg Anikót. Mert ha én nem akarom, ő nem fogja vissza magát, felnyársalja a farkára és kész. Lópata igyekezett lelohasztani, mondván, hogy a lány messze nem egy topmodell. Engem ez egyáltalán nem zavart, sőt, épp abban láttam a szépségét, hogy eltért a szokványostól a vörös hajával, a szeplőivel. A barátom azzal piszkált, hogy amikor majd hátulról meglovagolom, kapaszkodjak az elálló füleibe. Miféle elálló fülek, morogtam, Lópata pedig gúnyosan odavetette, na tessék, annyira belezügtam a csajba, hogy észre sem vettem, milyenek a fülei. Na és, engem ez csöppet sem zavar, dohogtam. Agyamra ment a barátom idegtépő kuncogása. Azzal vágtam vissza, hogy engem külön lelkesítenek az elálló fülek, az olyan nagyképű macsók pedig, mint amilyen ő, csak verekedésre ingerelnek. Barátom cinikus megjegyzéseit igyekeztem semmibe venni. Egy idő után ő is belefáradt. Rátört valamilyen beazonosíthatatlan szomorúság. Próbáltam firtatni, hogy mi a baja, de ő makacsul hallgatott.

Délutánra édesapám is felébredt, váltottuk egymást az őrhelyeinken.

Húsvagdalt volt vacsorára. A konyhaszekrényből anyám elővette a konzerveket, a fiókokból a kést. Lópata felbontotta a konzervet.

Régóta nem porszívóztunk, a szobákban a szőnyegek mintái elsötétültek a kosztól. A nagyobb szemetet kézzel gyűjtöttük kisebb szatyrokba, majd utána az udvari kukába. A konyhában naponta felsöpörtem, a fehér csempén szinte világitott a különféle morzsalék. Apám fontosnak tartotta a napi rutin betartását, szerinte az segít minket abban, hogy józanok maradjunk a jelenlegi helyzetben, ne uralkodjon el rajtunk a pánik vagy a semmittevésből fakadó puhányság. Félig-meddig egyeztem vele, viszont zavart a rendbetartás szigorúsága, már-már mániás pótcselekvésnek hatott. Apám gyakran körbejárta a szobákat kosz után szimatolva, minden zegzugot megvizsgált, közben nagyokat harákkolt. Anyám hiába mondta neki, hogy pihenjen a lesántult lábával, ő dacból is végigmustrálta a helyiségeket, hangosan kiabált, amikor szemetet talált, mint egy kakaskodó parancsnok, hogy azonnal a kukába!

Egy reggel szokatlan, savanykás és száraz szag csapott meg minket a konyhában. A csempén apró fekete szardarabkákat láttunk. Egér, mondta mögöttem apám. Anyám ijedezni kezdett, félt a kis szőrös állatoktól. Apám kiment a šupába üres dunsztos üvegért, behozta a konyhába. A spájzból kerített diót, rátaposott, félbetörte, az egyik felét a dunsztos üveg széle alá tette, úgy, hogy a dióbél befelé nézzen. Ez a csapda biztos elkapja.

Úgy tűnt, az egér napokig meg sem szagolta a diót. A konyhában pedig több mindent megrágott, anyám receptkönyveit a konyhabútor polcain, beleharapdált a fűszeres zacskókba is. Kis fekete szardarabok jelezték, hogy merre járt. Anyám naponta felmosott az egér után. Mosószerünk nem volt, sima vízzel törölgette meg a konyhai bútorokat. Apám nem örült ennek, mert csapvíz hiányában fogyni kezdtek a kannákban a vízkészleteink. Szerencsére az egér a szobákba nem osont be, úgy tűnt, jól érzi magát a konyhában.

Egy hajnalban aztán csörgésre ébredtünk fel. Anyám a hálószobában maradt, nem mert kimenni. Lópata még aludt. Apámmal beléptünk a konyhába, az egér körbe-körbe futkosott a dunsztos üvegen belül, időnként megrúgva pici lábával a dióhéjat, mely az üvegnek csapódott. Apám megkért, hogy nyissam ki a konyha ajtaját, addig ő ügyes és gyors mozdulattal felfordította a dunsztos üveget, melyre azonnal rátekerte a konyhaasztalon kikészített kupakot. Megvagy, kiáltotta diadalittasan, majd kivitte az udvarba az üveget, ahol szabadon engedte az egeret.

Amikor apám visszatért a konyhába, ivott egy pohár vizet. Leültünk az asztalhoz. Apám olyan büszke volt magára, mintha hatalmas szarvast lőtt volna az erdei vadászaton.

– Apámtól tanultam meg a módszert. A nyári konyhánk mindig tele volt egérrel. De ezzel az egyszerű csapdával mindig elkaptuk őket. Egy időben úgy elszaporodtak, hogy nem győztük a csapdákat gyártani – mondta apám, peckesen ült a székén.

– És mit csináltak az elkapott egerekkel? Mindig az udvarban engedték szabadon őket? – kérdeztem.

– Igen, de amikor túlságosan is elszaporodtak, akkor más csapdát állítottunk nekik.

– Valami gyilkos szerszámot eszelt ki a tata?

– Nem, nem volt arra ideje, állandóan dolgozott a műhelyében, mindig is sok kapuren delése volt. Még a városi politikusok is nála rendeltek új kapukat vagy kerítéseket. Apám elküldött a boltba, vegyek tíz klasszikus fémcsapdát. Azokkal aztán kiirtottuk az udvari egérkolóniát – mondta nevetve apám.

Apám észrevette rajtam, hogy csak mímelem a mosolyt. Rám is förmedt:

– Buzi vagy? Nehogy nekem elpuhuljál, mert elverlek, mint a szart!

Nem reagáltam, idegesen forgattam az üres poharát az asztalon. Apám arca megváltozott, durvábbak lettek a vonásai, egyre jobban köszörülte a torkát. Utálta a homokosokat, gyengéknek, a természet hulladékának tartotta őket. Többször hangoztatta, hogy Hitler abban tévedett, hogy a zsidókat akarta kiirtani, ez túlságosan is lekötötte az energiá-

it, nem maradt a lényegre, csak a köcsögöket kellett volna elfüstölnie a krematóriumokban. A buzeránsok semmirekellők, divatot csinálnak a fajtalankodásukból, mi lesz az emberiséggel, ha ez a génszemét átveszi a hatalmat? Apám hangoskodására anyám belépett a konyhába, azt hitte, valami baj van.

– Semmi, semmi, menj csak vissza – nyugtatta apám – Férfi faragok a fiamból! – mondta hahotázva.

Nyeltem egyet. Tartottam ettől a férifaragástól, úgy éreztem, mintha apám csákánnyal akarna nekem esni. Amikor ezt elmondtam neki, az asztalra csapott, ne kerülj többé a szemem elé, ha faszt akarsz szopni, kiáltozta. Leblokkoltam, valami megmagyarázhatatlan gát volt bennem, hogy szembe szálljak vele. Nem akartam a zsidóügyben sem századszor vitatkozni, előhozakodni, hogy az egyik dédnagyanyja tudtommal zsidó volt, és sok mindent el lehetett róla mondani, de azt, hogy tele lett volna pénzzel, semmiképp sem, mivel minden vagyonát elitta, ami nem is volt olyan sok, épp a mindennapokra elég, és akut alkoholista lett, amikor férje szívinfarktusban meghalt, a család pedig nem a származása, hanem a koldulása miatt tagadta ki, ugyanis egy idő után az utcán tengődött büdösen, rongyokban. Meg aztán az is kétséges volt, hogy zsidó volt-e egyáltalán, mert magyar okmányai voltak, illetve később, az első világháború után pedig szerb anyakönyvi kivonata, szerbesített családnévvvel, a Sánthából Šantić lett, miközben szerbül alig makogott. A magyarok a magyar keresztnévén, a szerbek pedig szerbül hívták, a kettő között nem volt különbség, egyedül a hangsúly volt máshol: Márta. Azt, hogy zsidó, mindig részegen mondogatta, de még a falusi kocsmáros is bizonytalan volt ebben, pedig ő mindenkiről mindent tudott. Tudjátok, mit jelent a nevem héberül, kérkedett nagymamám, majd gögösen rávágta, úrnő!, a többi kocsmatöltelék meg rá sem bagózott. A fene sem tudja, ki volt, mi volt. Én sajnos nem ismerhettem, a második világháború előtt meghalt, egy gödörben találtak rá, megfulladt a hányásában. Apám az ükanyám történetét nem hangoztatta mindenkinek, nekem is csak merő véletlenségből mesélte el, amikor több pálinkát ivott a kelleténél. A nagymamáról általában a szűkszavú kocsmárosra terelte a szót, akit mindenki Hercika becenevén ismert. Családját a becsei razzia során a jeges Tiszába lötték a magyar honvédek. A háború után belépett a pártba, túlélési ösztönből, cserébe megkapta egy bebörtönzött „népellenség” kocsmáját. Akkor még nem sejtette, hogy az ajándéknak később ára is lesz, méghozzá figyelnie kellett a vendégeit, „kiszűrni” a „politikailag gyanús elemeket”. A kocsmából aztán időről időre el-eltűnedezték a vendégek. Hercika a kezdeti húzódozások után élvezni kezdte a dolgot, a kiirtott családja bosszúálló anyaglának érezte magát, senki sem számított, magyarok, bunyevácok, szerbek, zsidók, cigányok, szlovákok, bárkit beköpött, és soha senki nem sejtette róla, mit is művel. Aztán végül féltékenységből egy koncepció per áldozata lett. Itt senki sem tiszta, bizonygatta fontoskodva apám, külön hangsúlyozva a „tisza” szót. Az sem, akinek kést szegeznek a torkának, kérdeztem, apám lesütötte a szemét, mondani akarta tovább a magáét, de hirtelen, mintha megakadt volna a nyelve.

– Gyere, megiszunk egy kupica pálinkát – szakította félbe a kényszeredett hallgatását, s megkért, hozzam be a spájzból a tavalyelőtti barackot, az jól sikerült.

Apám szinte rítusként élte meg a pálinkázást. Elöttem sohasem rúgott be, mindig csak két pohárával ivott. Hét éves voltam, amikor először megkóstoltatta velem. Az első iskolai napom után történt. Az ebéd előtt behívott a spájzba, megmutatta a demizsonjait, megszagoltatta velem a pálinkákat. Még most is emlékszem a szilva, a birs, az alma és a barack bukéjára. Azt mondta, válasszak egyet, de csak egyet, nevetgélt. A birsre mutatam, apám megdicsérte a választást, mondván, ínycenc vagyok, a birs ritka pálinka, kevesen tudják jól kifőzni. Amikor megkóstoltam, azt éreztem, mintha injekciót kaptam volna. Élveztem a pálinka illatát, de túl gyorsan hajtottam le az egész kupicát, amitől szúrt az íze. Apám pedig jót röhögött rajtam, hova sietsz, mondogatta, van még belőle dögive! Amikor magamhoz tértem, megveregette a vállamat, a fülembé duruzsolta, na most megismerted az indiánok tüzes vizét, s elvigyorodott. Viszont szigorúan megtiltotta, hogy tudta nélkül kortyolgassak a nedűkből. Általában családi ünnepek alkalmával kaphattam csak belőlük, akkor is pusztán egy kupicával. Az erős ital úgy járt át, mintha felborítana belül

minden kordont, amitől felszabadultabbnak éreztem magam. Viszont ez a szabadság sohasem volt teljes, mert apám szigorú tiltása korlátozta a kibontakozását.

A konyhaasztal fölött nekem is töltött a barackpálinkából, majd koccintottunk. Követtem apámat, nem azonnal hajtottam le, hanem apránként, kortyonként. Apám letette a kupicáját, majd az ujját magasba emelve azt mondta, addig nem vagyok igazi férfi, míg nőt nem hozok a házhoz. Utána megint töltött, de csak magának. Anyám betámolygott a konyhába. Rosszul volt, fogta a hasát. Apám odasántikált hozzá, leültette a székre. Apám a kezével intett nekem, hajoljak közelebb hozzá. Majd a fülembe súgta:

– Múló rosszullét, nem kell komolyan venni. – Megsimogatta anyám hasát, majd felém tekintett – Hagyjatok kicsit magunkra, nézzetek körül a városban, amint beesteledik.

Anyám meglepődve nézett apámra, engem is váratlanul ért a kérése, nem számítottam arra, hogy valaha is kienged ilyen könnyedén. Lópatával örködés közben újra és újra átbeszéltük a kiruccanás menetrendjét, mindenképpen megnézzük a régi szélmalmot.

Este Apám búcsúzásakor meg akarta paskolni a vállamat, de inkább figyelmeztető ütés volt az, mint baráti lapogatás. Ezúttal azonban mégsem zúdította rám a tanácsait.

– Induljunk! – szólt rám Lópata a kapuban, majd erőteljesen rátaposott a pedálra.

Csak akkor lassítottunk le, amikor a távolból megláttuk a kúp alakú, magas szélmalmot. A lapátok nélkül úgy nézett ki, mint egy földbe gyökerezett, kar nélküli kolosszus.

FAJTNÁV
MOLTON